

הצעה לפתרון שאלון א, חורף 2011

נכתב ע"י עידית גולץ (מורה ורכזת עברית) וארנון דותן (מורה בלחמן).

פרק א – הבנה והבעה (50 נקודות)

.1

תפקיד הלשון העברית	קהל היעד, הנמענים	
מפתח להקמת חברה מלוכדת ואחידה	היהודים בארץ	פן אחד
שמירת הקשר בין יהודי התפוצות למדינת ישראל	היהודים בתפוצות	פן נוסף

.2

א. שורות 19-24:

הכללה – יסודות להחייאת העברית.

הפירוט – ייסוד עיתון עברי, חינוך עברי, ייסוד ועד הלשון העברית וקתיבת מילון היסטורי ללשון העברית.

שורות 37-38:

הכללה – שני חוקים שחוקקה הכנסת בשנתיים הראשונות של קום המדינה.

הפירוט – חוק השבות וחוק חינוך ממלכתי.

ב. מכתבו של בן גוריון

הכללה – חלקי הנגב שקיבלו שמות עבריים

הפירוט – הריו, גבעותיו, גיאיותיו ...

3.

פעולות לחיזוק מעמדה של העברית -

דוד בן גוריון : החליף את שמו הלועזי לשם עברי, רתימת האמצעים הממלכתיים של המדינה להנחלת הלשון העברית, קביעת שמות עבריים לכל שטחי הנגב, פניה ליהודי התפוצות ללמוד עברית.
בן יהודה: ייסוד עיתון עברי, חינוך עברי, ייסוד ועד הלשון העברית, כתיבת מילון היסטורי ללשון העברית.
(יש לבחור שתי פעולות)

4.

שתי מטרות:

(1) ליצור דבק מלכד ואחידות בין יהודי התפוצות ויהודים בארץ

(2) חיזוק הזיקה של יהודי התפוצות לעם היהודי

5.

א. מעמדה של העברית גבוהה - רוב עולי ברית המועצות לשעבר רואים חשיבות בלימוד העברית כשפה שנייה.
ב. בן גוריון היה מברך על מעמדה הגבוהה של העברית בקרב העולים מבריה"מ.
"הטרגיות הזאת שאין לנו שפה משותפת, טרגדיה גדולה היא" (שורה 33)

6.

א. ניתן ללמוד מהצעתו של פרופ' שביט כי מעמדה של השפה העברית גבוהה. העברית הינה תנאי בסיסי להיות אזרחי ישראל.
ב. ניתן להביע כל עמדה ובלבד שתהיה מנומקת

7. הטקסט "בן גוריון ותפקיד הלשון העברית" שמעובד על פי אפרתי נתן, מתאר את פועלו של בן גוריון למען השפה העברית ומשווה בין בן גוריון לבין בן יהודה מבחינת עמדותיהם ופועלם למען השפה.

בן גוריון ובן יהודה – שניהם כרכו את השיבה לארץ ישראל עם השיבה ללשון היהודית. שניהם עלו ארצה בצעירותם, החליפו את שמם הלועזי לשם עברי והבינו ששימוש בלשון העברית כשפת הדיבור העיקרית בארץ היא תנאי עיקרי להגשמת הרעיון של תחיית האומה. אולם, בעוד בן יהודה פעל למען תחיית הדיבור העברי ביישוב היהודי בארץ ישראל ושארץ שארץ ישראל תהיה המרכז לעם היהודי כולו, בן גוריון הבין שלא כל היהודים יעלו ארצה, לכן ביקש להנחיל את הלשון העברית גם לכל תפוצות הגולה משום שראה בה גורם עקרי שיוכל לאחד. פעולתו של בן יהודה, כמו: ייסוד עיתון עברי, חינוך עברי ומילון עברי התרכזו בהחייאת העברית בארץ בתקופה שלפני קום המדינה. בן גוריון גייס את האמצעים הממלכתיים של המדינה להנחלת הלשון העברית בארץ, אך בנוסף פנה בדברים גם ליהודי התפוצות וקרא ללימוד עברית בכדי לשמור על האחדות היהודית: "ידע כל אחד לשון הארץ בה הוא יושב, אך יידע כל אחד מכם גם לשון עמו, הלשון העברית."

פרק ב – אוצר המילים והמשמעים; שם המספר (26 נקודות)

8.

א. אבן שושן – הגדרה מספר 3

רב מילים – הגדרה מספר 2

ב. פרטים דקדוקיים:

אבן שושן מציין: מין (נקבה); נטיות – צורת רבים (זהויות), סמיכות (זהות-); המילה כתובה בכתב חסר. לעומתו, רב מילים מציין: כתיב מלא וחסר; חלק דיבר (שם); מין (נקבה); צורת רבים (זהויות); שורש (ז.ה.י.).

רובד לשוני: באבן שושן מופיע הרובד – ח. עברית חדשה, לעומת זאת הרובד אינו מופיע ברב מילים.

ג. - ידוע כי לעולם אין זהות..... – הגדרה מספר 1

- לשפה תפקיד מרכזי בגיבוש זהות..... – הגדרה מספר 3

- תעודת זהות היא מסמך..... – הגדרה מספר 2

9.

א. (4)

ב. (2)

.10

א. האמצעי הרטורי הוא מטאפורה (השאלה, מעתק סמנטי).

ב. המטאפורה הינה ביטוי ציורי המשאיל/ מעביר מתחום אחד לתחום אחר. לדוגמה, "בן גוריון רתם.." העברה של מושג פיזי של רתימת סוסים לתחום המופשט. בן גוריון רתם - השתמש באמצעים הממלכתיים לטובת מטרתו.

.11

א – מי ששולל את אחד הדברים אינו מאמין בלאומיות.

.12

ד – חינוך לאור ערכי תרבות ישראל ולאור המדע הוא היעוד של החינוך העברי.

.13

א. (1) שבעים ושישה

(2) אלף ושמונה (המילה השנייה)

(3) בששה

ב. (1) חמישה

(2) אחת עשרה

פרק ג – תחביר ומערכת הצורות (24 נקודות)

.14

א. I משפט מורכב. שנחשב לאדריכלה של מדינת ישראל – פסוקית .

II משפט פשוט

III משפט פשוט

ב. במשפט III בן גוריון = לוואי

ג. במשפטים I, II בן גוריון = נושא

.15

א. I שעמדו לרשותו = פסוקית משלימת שם

II שחוקקה הכנסת בשנתיים הראשונות לקום המדינה = פסוקית משלימת שם

ב. שני משלימי פועל ממשפט I : על אף האמצעים, היסודות

ג. חשיבות = משלים פועל

לקום המדינה = משלים שם

.16

א. משפט איחוי (מחובר).

ודאי ימצאו.....אחד הפרטים = איבר א'

ערך ממפעלכם יגרע = איבר ב'

ב. מערערים = נושא

מפעלכם = משלים שם

ג. הקשר הלוגי – ויתור והסתייגות

.17

א. אני מקווה שתמשיכו את פעולתכם עד שתגאלו את כל שטחה של

ב. בן גוריון כתב לחברי הועדה לקביעת שמות בנגב ואמר, כי בשם ממשלת ישראל הוא שמח להביע הוקרה והכרה על המפעל התרבותי ההיסטורי אשר הם עשו, והוא מקווה שימשיכו בפעולתם עד שיגאלו את כל שטחה של א"י משלטון הלעז.

.18

א. השורש פז"ר בניין פועל

השורש נט"ל בבניין הופעל

ב. השורש יצ"ק בבניין קל

ג. שם פעולה - יציקה

ד. הדגש – הופעל

.19

א. שורש שמ"ר בנין התפעל

ב. (2) נתק

ג. (1) מלכד

ד. (2) הכריז

.20

א. (1) מרכיבים = שם עצם, חשובים = שם תואר

(2) מושתתת, דוברים = פועל בהווה

(3) יושב = פועל בהווה

(4) משותף = שם תואר

ב. (1) צורן נטייה

(2) זיקתו = צורן שייכות – הזיקה שלו

.21

א. (1) הפעיל: השג, השלטה, החלפה

פיעל: חינוך, קבלה

קל (פעל): שמירה, קריאה

(2) השורש – נ.ש.ג

ב. (1) דרך התצורה המשותפת = בסיס + צורן סופי

המשותף מבחינת המשמעות הוא שכולם שמות תואר

(2) המילים דומות בדרך התצורה – בסיס + צורן סופי, ושונות בכך שהבסיס שאול מלעז.